METSÄNOMISTAJA

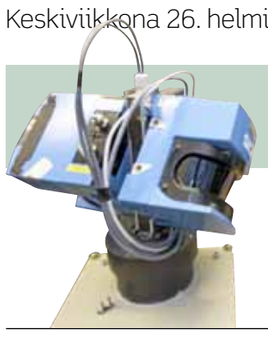

Robotti auttaa. Tutkijat kehittävät vimmatusti puunkorjuuta helpottavia robotteja. Tasoskanneri luo hakkuukohteesta puukartan. Sivu 19

Töitä riittää. Koneyrittäjillä riittää töitä, mutta yritysten kannattavuus pysyy matalalla. Sivu 16

Kansallispuiston kuningas. Etelä-Konneveden kalasääskikanta on keskisen Suomen suurin. Sivu 26

Keskikokoiset tilat kiinnostavat metsän ostajia

Metsävähennyksen laajennus on lisännyt ostajien kiinnostusta keskikokoisiin metsätiloihin. Niillä laajennetaan ennestään suuria metsätiloja. Myös pienten metsätilojen määrä kasvaa.

Metsätilojen keskikoko on noin 30 hehtaaria. Keskikoko ei kuitenkaan kerro enää koko totuutta metsänomistuksesta, sillä sekä suurten että pienten metsätilojen määrä on lisääntynyt.

”Metsävähennyksen laajennus kasvattaa suuria metsätiloja. Niillä on nyt entistä parempi mahdollisuus ostaa lisää metsää”, näkee varttunut tutkija **Jussi Leppänen** Metsäntutkimuslaitoksesta.

Leppäsen mukaan ostajia kiinnostavat etenkin 20–100 hehtaarin metsätilat. Niillä metsänomistajat kasvattavat oman tilan pinta-alaa.

Metsätiloja ei haluta myydä

Metsätilojen kauppaa on rajoittanut tarjonnan niukkuus. Leppäsen mukaan kyselyissä jopa kaksi kolmesta metsänomistajasta on suhtautunut metsän myyntiin pystyjyrkän kielteisesti. He pitävät metsistään kiinni viimeiseen asti.

”Siksi myyntiin tulevat keskikokoiset ja sitä suuremmat metsätilat kiinnostavat ostajia.”

Kauppaa on käyty vilkkaasti. Viimeksi kuluneen kuuden vuoden aikana yli 200 hehtaarin metsätilojen pinta-ala on lisääntynyt noin 200 000 hehtaarilla.

Pienten tilojen määrä kasvaa

Lukumäärällä mitattuna pienten, alle 10 hehtaarin tilojen määrä on kasvanut lähes parikymmenkertaisesti suurien tilojen määrään verrattuna. Tilojen metsämaan alan kasvu on kuitenkin jäänyt 24 000 hehtaariin.

”Pienten metsätilojen määrän kasvu kertoo metsätilojen pilkkomisesta. Osa metsätilan myyjistä haluaa säilyttää pienen metsäpalstan itsellään”, Leppänen sanoo.

Osa pilkkomisista selittyy esimerkiksi perikunnan sisällä käytävistä kiistoista metsän käyttöön liittyen. Voi olla, että virkistysmetsä erotetaan niiden seurauksena talousmetsästä.

Metsänomistus on siis pirstoutunut useampiin käsiin, mutta pinta-alalla mitattuna metsämaa on keskittynyt yhä suuremmille metsätiloille.

Yhteismetsät kasvavat hitaasti

Verotusyhtymien yleistyminen on suurin muutos yksityishenkilöiden metsänomistuksessa. Yhtymien hallussa oleva metsäpinta-ala on kasvanut kuudessa vuodessa lähes 300 000 hehtaaria.

”Metsän yhteisomistus verotusyhtymän kautta sopii nykytilanteeseen. Silloin yhden metsänomistajan potti ei kasva liian suureksi”, näkee Leppänen.

Sen sijaan yhteismetsien kasvu on jäänyt hitaaksi. Niistä ei ole metsälöiden rakennemuutoksen korjaajiksi.

”Uudet yhteismetsät ovat jääneet pieniksi. Ne ovat lähinnä yksi keino hallita vallitsevaa tilannetta”, sanoo Leppänen.

Keskikoko 30 hehtaaria

Metsäntutkimuslaitoksen mukaan metsänomistajien määrä yltää 632 000 henkilöön. Heillä on omistuksessaan 346 000 vähintään kahden hehtaarin metsätilakokonaisuutta.

Keskimäärin henkilö- ja perheomistuksessa olevalla metsätilalla on 1,2 omistajaa, verotusyhtymällä 2,9 ja kuolinpesällä 4 omistajaa.

Keskimäärin metsätilojen koko on 30 hehtaaria, mutta 60 prosenttia tiloista jää alle 20 metsähehtaariin.

Vaikka yli sadan hehtaarin metsätiloja on vain viisi prosenttia, niiden osuus metsäalasta oli lähes 30 prosenttia. Suurimpia, yli tuhannen metsämaahehtaarin tilakokonaisuuksia on yksityisomistuksessa 78.

JARMO PALOKALLIO

Yksityishenkilöiden omistamat metsätilat

■ Tilojen määrän jakautuminen tilakokoluokkiin

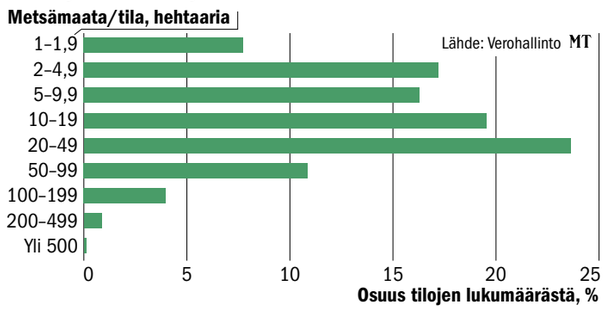

■ Pinta-alan jakautuminen tilakokoluokkiin

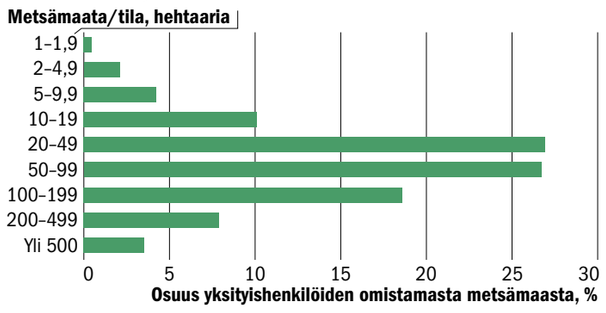

■ Tilojen määrän muutos 2012/2006

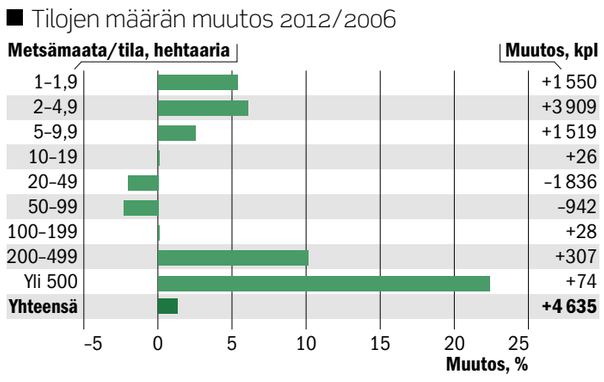

KARI SALONEN

Metsänkäyttö pirstoutuu myös metsätilojen sisällä, kun omistajien määrä kasvaa.

KOMMENTTI

Koko ratkaisee?

Metsämaan pirstoutumista on pidetty ongelmana. Pienet metsätilat myyvät puuta suuria tiloja harvemmin ja pienemmissä erissä. Se on metsäyhtiöille vaikeaa ja kallista.

Erilaiset työryhmät ovat nostaneet metsämaan pirstoutuminen yhdeksi metsätalouden pahimmista ongelmista. Esimerkkiä on haettu Ruotsista, missä metsätilojen jakamista on estetty lainsäädännöllä. Siellä metsätilat ovatkin suurempia kuin meillä ja niiden omistajat ovat nuorempia.

Meillä käytetystä keinoista tehokkaimmaksi näyttää osoittautuvan metsävähennys. Sen turvin suurten metsätilojen määrä on lähtenyt kasvuun.

Ne ovat kahmineet uutta metsää haltuunsa nopeammin, kuin vanhoja tiloja on pirstottu pieniksi.

Pienten metsätilojen määrän kasvua metsävähennys ei hillitse. Ehkä pitäisi pohtia, onko pirstoutuminen oikeasti ongelma.

Monesti pienet metsätilat myyvät puuta suhteellisesti enemmän kuin suuret.

Ne ovat omistajilleen tärkeitä. Ne pitävät yllä suomalaisten suhdetta metsään ja takaavat metsätalouden harjoittamiselle laajan hyväksynnän.

Nuo ovat niin suuria asioita, että ehkä pieniä metsätiloja ei kannata suin päin lahdata. Puukaupan sujuvuuden ja metsänhoitotöiden kannalta tilakokoa suuremmaksi ongelmaksi nousee metsänomistajien ikääntyminen.

JARMO PALOKALLIO

MTK:N METSÄVALTUUSKUNTA

Isoja päätöksiä

Lakisääteinen metsänhoitomaksu kerätään ensi syksynä viimeisen kerran. Metsänhoitomaksu muuttuu ensi vuonna metsänhoitoyhdistyksen jäsenmaksuksi. Metsänomistaja päättää, onko oman yhdistyksen toiminta jäsenmaksun arvoista.

Minkälaista jäsenyyttä metsänomistajalle tarjotaan? Metsänhoitoyhdistysten hallinnolla on isojen linjausten vuosi.

Lakimuutoksen seurauksena metsänhoitoyhdistyksen säännöt on uudistettava. Sääntömuutoskäsittely tehdään kevään valtuuston kokouksissa tai ylimääräisessä valtuustossa ennen syksyä. Valtuuston syyskokouksessa yhdistyksellä täytyy olla uudet patentti- ja rekisterihallituksessa hyväksytyt säännöt, jotta muun muassa jäsenmaksuista vuodelle 2015 voidaan päättää.

Kevään valtuuston kokouksessa metsänhoitoyhdistyksellä on toinenkin iso päätös pohdittavana. MTK:n valtuuskunta on marraskuussa hyväksynyt järjestön sääntömuutoksen ensimmäisessä käsittelyssä. Sen mukaan metsänhoitoyhdistykset voivat hakeutua suoraan MTK:n jäseneksi.

Sääntömuutoksen toinen käsittely valtuuskunnassa on huhtikuun lopussa. Silloin sääntömuutos voidaan joko hyväksyä tai hylätä. Lopullista päätöstä varten valtuuskunta tarvitsee tiedon siitä, aikovatko metsänhoitoyhdistykset hakea järjestön jäsenyyttä. Tämän vuoksi mhy:n valtuustot ottavat MTK-jäsenyyteen kantaa jo kevään valtuuston kokouksessa.

Valtuutetut pääsevät päättämään, näkevätkö he MTK-jäsenyyden lisäävän metsänhoitoyhdistyksen jäsenyyden houkuttelevuutta. Se myös käytännössä tarkoittaa, tiivistetäänkö metsäomistajien edunvalvontaa yhtenä kokonaisuutena vai hajotetaanko eväät.

Vahva rooli puumarkkinoilla on metsänhoitoyhdistyksen vahvuus. Valtakirjakaupan ympärille rakentuva puukaupan kilpailutus sekä katkonnan ja korjuun valvonta ovat yhdistysten edunvalvonnallisia kärkituotteita. Katkonnan ja korjuun valvonnan merkitys on 2000-luvulla korostunut.

Parikymmentä vuotta sitten kuusi kuidun ja tukin hinta suhde oli yhden suhde puoleentoista. Nyt se on yhden suhde kolmeen. Tässä on metsänhoitoyhdistysten vahvuus. Tällä tehdään metsänomistajalle tili.

Aivan varmasti myös metsätalouden harjoittamisen perusedellytyksiin vaikuttavat asiat, kuten kaavoitus-, ympäristö- ja suojeluasiat tai vaikuttaminen hirvikannan säätelyyn, nousevat jatkossa entistäkin merkittävämpään rooliin.

Uusi Metsänomistajat-jäsentuote antaa metsänomistajalle enemmän kuin vanhan mhy-lain aikainen jäsenyys. Se tuo metsänhoitoyhdistyksen jäsenelle myös laajan kirjon MTK-järjestön valtakunnallisia jäsenetuja, joiden arvo voi ylittää metsänhoitoyhdistyksen jäsenmaksun määrän.

Jäsenyyteen rakennetaan myös valtakunnalliset palvelut kuten esimerkiksi metsäsertifiointipalvelut ja kattava valtakunnallinen jäsenverkkopalvelu aina puumarkkinatiedosta maanomistajan oikeusturvaan liittyviin asioihin asti.

Uudessa laissa metsänhoitoyhdistyksen perustehtäviin on lisätty metsänomistajien edunvalvonta. Metsänomistajien edunvalvonta puun juurelta Brysseliin asti onkin se ydin, millä yhdistykset voivat erottua kilpailijoistaan metsäpalvelumarkkinoilla.

Taimia ja maanmuokkausta voi tarjota kilpailukykyiseen hintaan useakin toimija. Mikään muu metsäpalveluja tarjoava taho ei kuitenkaan aja metsänomistajien etuja olipa kyse metsäverotuksesta, maanomistajan oikeusturvasta tai metsäelinkeinon toimintaedellytysten turvaamisesta Suomessa tai EU:ssa. Jäsenyys omassa metsänhoitoyhdistyksessä tulee kevään päätöksillä entistä houkuttelevammaksi.

> Metsänomistajien edunvalvonta puun juurelta Brysseliin asti on se ydin, millä yhdistykset voivat erottua kilpailijoistaan metsäpalvelumarkkinoilla.

MIKKO TIIROLA on MTK:n metsävaltuuskunnan puheenjohtaja.
mikko.tiirola@mtk.fi